

Täysistunto

Keskiviikko 3.2.2021 klo 15.00—20.17

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kirkkolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 243/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Saarikko.

Keskustelu

15.03 Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hyviä vasta avattuja valtiopäiviä, arvoiset kollegat, ja rouva puhemiehelle kiitos äskeisistä arvokkaista, demokratiaa puolustavista sanoista näiden valtiopäivien avajaisissa.

Näiden valtiopäivien ensimmäinen lakiesitys koskee kirkon asioita, joita kirkkokysymyksistä vastaavana ministerinä saan teille nyt esitellä. Kuten tiedätte, hallitus on halunnut koronavirusepidemian aikana varmistaa monin eri tavoin yhteiskunnan eri sektoreiden toimintaa, jotta sopeutumis- ja selviytymiskyky kestäisi kriisin aikana. Nyt on vuorossa hallituksen esitys kirkkolain muuttamiseksi siten, että evankelisluterilaisen kirkon toimitukset voisivat nekin pitää kokouksiaan myös sähköisesti.

Arvoisa puhemies! Evankelisluterilaisen kirkon valtiosääntöoikeudellinen perusta on perustuslain 76 §:ssä, jonka mukaan kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta säädetään kirkkolaissa. Kirkolla on yksinoikeus ehdottaa kirkkolakiin kaikesta, mikä koskee ainoastaan kirkon omia asioita, sekä tietenkin kirkkolain muuttamista ja kumoamista. Eduskunnalle jää rooli joko hyväksyä tai hylätä esitys.

Voimassa olevan kirkkolain mukaan kirkon toimielinten päätösvaltaisuus edellyttää jäsenten läsnäoloa varsinaisella kokouspaikalla. Laki ei siten mahdollista toimielinten kokoontumista sähköisesti, mihin monessa muussa yhteiskunnan saarekkeessa olemme kulu-neen vuoden aikana väistämättömästi tottuneet.

Kirkkohallitus voi antaa kirkon hallinnon järjestämistä koskevia, kirkkolaista poikkeavia määräyksiä ainoastaan poikkeusoloissa eli vain, jos valmiuslain mukaiset toimivaltuudet otettaisiin käyttöön. Koska näin ei nyt ole, tilanne on toinen kuin viime keväänä, jolloin poikkeusolojen aikana myös kirkon piirissä tätä mahdollisuutta käytettiin seurakunnissa, seurakuntayhtymissä ja kirkkohallituksessa, joissa toimielinten kokouksia silloin kyllä pystyttiin sähköisesti järjestämään. Kokemukset olivat kirkonkin piirissä tästä hyviä. Toimielimet saattoivat hoitaa niille kuuluvat tehtävät sähköisin kokousjärjestelyin ja joustavasti, ilman että päätöksentekijöille tulisi terveydellistä riskiä. Poikkeusolot, kuten muis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2021 vp

tamme, todettiin kesäkuussa 2020 päättyneiksi — eikä niihin toivottavasti jouduta palaamaan ja saamme tautitilanteen pysymään kurissa — mutta kuten tiedämme, vaikka ei ole poikkeusolojen aika, silti ihmisten kokoontumiseen liittyvät riskit eivät ole vielä poistuneet. Sen me näemme tässäkin yhteisessä istunnossamme harvalukuisista riveistä ja maskikasvoisista kollegoista.

Läsnäolovelvollisuus kirkon toimielinten kokouksissa on koettu ongelmalliseksi vallitsevassa tilanteessa, kun lähikontaktien määrää pikemminkin pitäisi vähentää, itse asiassa saada ja karsia ne minimiin. Esimerkiksi pääkaupunkiseudun seurakuntayhtymissä Helsingin seurakuntayhtymän yhteiseen kirkkovaltuustoon kuuluu 91 jäsentä, Espoossa 61 ja Vantaalla 51. Koko maan laajuisesti haasteelliseksi todetun tilanteen ratkaisemiseksi kirkolliskokous on nyt ehdottanut kiireellistä kirkkolain muuttamista käsillä olevan esityksen mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Hallituksen eduskunnan käsiteltäväksi tuomassa kirkolliskokouksen esityksessä ehdotetaan muutettavan seurakunnan, seurakuntayhtymän, hiippakunnan ja kirkon keskushallinnon toimielinten päätöksentekotapaa ja päätösvaltaisuutta koskevia säännöksiä siten, että toimielimet voisivat pitää jatkossa kokouksia sähköisesti suoraan kirkkolain perusteella eikä sähköisten kokousten järjestäminen edellyttäisi enää valmiuslain toimivaltuuksien käyttöönottoa. Tietenkin kokouksen pitäminen edellyttäisi, että toimielimen jäsenet olisivat yhdenvertaisessa näkö- ja ääniyhteydessä toisiinsa.

Tämän kaiken säädösmuutoksen takana on tietysti pyrkimys suojella kirkon jäsenten terveysturvallisuutta ja edistää kirkon toimielinten toimintakykyä myös virusaikana. Esityksellä pyritään joustavoittamaan myös pitkien etäisyyksien seurakuntien ja hiippakuntien päätöksentekoa, sitä kautta myös edistämään kirkon ilmastotavoitteiden toteutumista vähentämällä kokouksesta aiheutuvaa matkustamista sekä tietenkin pienentämään myös kuluja, joita matkustamisesta syntyy.

Lopuksi haluan vielä todeta, arvoisa puhemies, että hengellisten yhteisöjen toiminta myös näin poikkeuksellisena aikana tarjoaa ihmisille sellaisen sosiaalisen viitekehyksen ja yhteisön, joka rakentaa luottamusta, aktivoi ihmisiä yhteiskunnalliseen toimintaan ja näkee hyvin ne, jotka muuten ovat vaarassa jäädä syrjään. Tämä tukee ihmisten ja sitä myötä koko yhteiskunnan valmiuksia selviytyä häiriötilanteista.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kinnunen. — Voi puhua omalta paikalta tai sitten puhujakorokkeelta, mutta molemmista maski päällä.

15.09 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa rouva puhemies, suuret kiitokset puheestanne avajaisissa, joissa peräänkuulutitte sitoutuneisuutta, valistuneisuutta ja vastuullisuutta. Näitä asioita myös kirkko on toteuttanut tämän koronan aikana, kun ihmiset ovat kaivanneet turvaa epävarman ajan keskellä.

Kiitos ministeri Saarikolle tämän lakimuutoksen selkeästä esittelystä. Kuten ministeri sanoi, kirkkolaki on osoittautunut ongelmalliseksi koronasta aiheutuneissa poikkeavissa oloissa. Tästä seurakuntien luottamushenkilöt ovat olleet yhteydessä pitkin korona-aikaa. Seurakuntien kirkkovaltuustoissa ja neuvostoissa ja muissa toimielimissä on voitu tehdä päätöksiä vain kokouspaikalla läsnä ollen. Se ei ole ollut aina helppoa.

Tämä lakiuudistus mahdollistaa sähköisten kokousten pitämisen soveltuvan tietojärjestelmän tai videoneuvotteluyhteyden avulla. Suuret kiitokset, ministeri, siitä, että tämä muutos viedään nyt reippaasti eteenpäin, koska tämä helpottaa kirkollista päätöksentekoa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2021 vp

merkittävällä tavalla. Tämä lakimuutos turvaa kirkon eri viranomaisten ja toimielinten toimintakyvyn koronan pitkittyvien poikkeavien olosuhteiden keskellä. Se turvaa sitä myös muiden tulevien kriisien ja poikkeavien olojen aikana. Se tehostaa ja joustavoittaa valtuustojen ja neuvostojen ja muiden elinten työskentelyä myös normaaleissa oloissa.

Sähköisen kokouksen pitämisen edellytys on läsnä olevien yhdenvertainen näkö- ja ääniyhteys. Kirkon ja seurakuntien viranomaisten tulee huolehtia siitä, että salassa pidettävät tiedot eivät ole ulkopuolisten saatavilla.

Arvoisa puhemies! Esimerkiksi seurakuntaliitosten vuoksi seurakuntien alueellinen koko on kasvanut viime aikoina. Toki harvaan asutulla seudulla seurakunnat ovat olleet pitkään alueiltaan hyvinkin laajoja. Esitys edistää ja joustavoittaa erityisesti pitkien etäisyyksien seurakuntien ja hiippakuntien päätöksentekohallintoa. Samalla esitys edistää osaltaan kirkon ilmastotavoitteiden toteutumista, kun se vähentää kokouksista aiheutuvaa matkustamista ja pienentää matkustamisesta aiheutuvia kuluja.

Hengelliset yhteisöt ovat tarjonneet turvaa korona-aikana. Senkin vuoksi esitys on oikein tarpeellinen ja kannatettava.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä yhteydessä vielä totean — itsekkin olen hieman näköjään jäässä: Muistutan niistä turvaväleistä, eli 2 metrin turvavälit siellä permannolla. Ja puhutaan niistä ryhmäkohtaisista paikoista, ja puheenvuorot käytetään näistä kannettavista tietokoneista itse avaten, eikä mennä sinne omalle paikalle. 3 minuuttia tosiaankin permannolta ja nämä turvavälit huomioiden. — Jatkamme keskustelua. Edustaja Essayah.

15.12 Sari Essayah kd: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Tässä tosiaankin vähän hämentyi, että mitkäs nämä ohjeet nyt sitten oikeastaan ovatkaan.

Mutta kiitoksia ministerille tämän lain esittelystä, ja tietenkin on tärkeää, että tässä on nyt kohtuullisen nopeasti — tai sanotaanko, että niin nopeasti kuin mahdollista — kirkon hallinnon puolelta asiaa lähdetty viemään eteenpäin. Kuten ministeri tässä totesi, niin kirkon autonomia edellyttää sitä, että lainsäädäntömuutosesitykset tulevat sieltä kirkolliskokoukselta, ja siinä mielessä nämä vastaavatyypiset muutokset, mitä meillä on tehty, sisällöllisesti samantyyppiset yhteisöjen ja yhdistysten ja yritysten lainsäädäntöjen kokouskäytäntöjen osalta, ovat nyt sitten viivästyneet, koska tässä on tämä hallinnollinen eriyvyys olemassa.

Tässä todellakin on tärkeää, että huomioidaan, että seurakuntien hallinnossa on mukana paljon myöskin iäkkäämpää väkeä, monia, jotka kuuluvat riskiryhmiin, ja että tätä lainsäädäntöä on tuolla odotettu ja toivottu, että se nopeasti valmistuu. Ja tietysti sitten käytännössä se on jo asettanut ongelmia, niin kuin ministeri tuossa totesi, esimerkiksi sellaisten toimielinten kokouskäytäntöihin, joissa paikan päällä olisi pitänyt olla huomattavankin suuri, voimassa olevia rajoituksia suurempi, joukko ihmisiä. Tässä on tärkeää tietysti se, että pystytään varmistamaan se, että voidaan olla läsnä yhdenvertaisesti näkö- ja ääniyhteyksin, ja tietysti sitten myöskin se, että jos siellä on salassa pidettäviä tietoja, niin ne eivät ole ulkopuolisten saatavilla. Tältä osin voi sanoa, että tämä hyvin pitkälti vastaa sitä, mistä olemme myöskin tuolla yhteisölainsäädännön puolella joutuneet huolehtimaan.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä tosiaankin mahdollistetaan tämä sähköinen kokoontuminen, ja myös ne muutostarpeet toimielinten päätösvaltaisuuteen on silloin huomioitava ja sitten myöskin se, millä tavalla vaalit pystytään toimittamaan sitä koskevan sääntelyn mukaisesti. Ja tässä ehkä voisi sanoa, että tämä problematiikka ei pelkästään kos-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2021 vp

ke nyt sitten seurakuntia vaan myöskin näitä yhdistyksiä, joissa on myöskin jouduttu miettimään, millä tavalla erilaisia vaaleja toimitetaan, missä on esimerkiksi useampia erilaisia vaihtoehtoja, joista valita, jolloinka tässä tietysti toivoisi, että meillä löytyisi myöskin järjestökenttään erityyppisiä äänestysvälineratkaisuja.

Tässä yhteydessä haluan vielä korostaa muutoinkin kirkkojen ja seurakuntien roolia suomalaisen yhteiskunnan merkittävänä taustana. Tässä tilanteessa, missä nyt olemme, on tärkeää, että esimerkiksi seurakuntien ruoka-avusta, diakoniasta, heikoista huolehtimisesta, rukoilemisesta ja rinnalla kulkemisesta, mitkä ovat [Puhemies koputtaa] niitä kirkon ydintehtäviä, pystytään huolehtimaan ja [Puhemies koputtaa] olemaan kansalaisten tukena ja auttamaan suomalaista yhteiskuntaa jälleen eteenpäin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Holopainen, Hanna.

15.15 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Olemme edelleen pandemiatilanteessa, ja meidän pitää tietysti torjua tätä koronaa mutta sen lisäksi pitää huolta siitä, että yhteiskunnan toiminnot pyörivät. Ja Suomessa tässä on onnistuttu hyvin: päätöksentekomenettelyssä ja muussa on pystytty toimimaan lähes normaalisti mutta poikkeusjärjestelyin niin täällä eduskunnassa kuin muillakin päätöksenteon tasoilla. Nyt sitten ollaan tässä käsittelemässä kirkkolain uudistusta, jotta turvataan myös kirkon toimintaedellytykset tässä pandemiatilanteessa. Kuten täällä aiemmin todettiin, niin aiemmin, kun poikkeusolojen määritelmä täyttyi, kirkossa pystyttiin kokoontumaan etäkokouksiin ja turvaamaan tämä päätöksenteon turvallisuus, mutta nyt sitten poikkeusolot ovat päättyneet mutta pandemia-tilanne jatkuu, ja nyt tarvitaan sitten muutoksia tähän lainsäädäntöön.

Keväällä teimme jo muutoksia kuntalakiin, mikä mahdollisti sen, että kunnallisessa päätöksenteossa pystyttiin ottamaan laajemmin käyttöön etäkokoukset ja pystyttiin myös hyödyntämään hybridikokouksia, ja nyt on erittäin tärkeää, että tämä sama mahdollisuus turvataan myös sitten kirkon toimielimissä. Suomessa on tietysti hyvin laaja joukko ihmisiä, jotka osallistuvat kirkollisdemokratiaan, ja se on hieno asia. Kirkot tekevät tärkeää työtä, kuten täällä on aikaisemmissa puheenvuoroissa mainittu, ja kirkon hallintoon kuuluu se, että siellä on laaja joukko kansalaisia osallistumassa päätöksentekoon, ja on totta kai tärkeää, että myös pandemiaoloissa he voivat sen turvallisesti edelleenkin tehdä.

Tästä on tullut tietysti paljon palautetta, että tätä on odotettu, ja valitettavasti tässä nyt, monestakin eri syystä, sitten ollaan tätä päätöstä tekemässä. Varmaan on nyt sitten hienoa, että kiireellisesti saadaan tämä lakiesitys täällä käsiteltyä ja sitten pystytään jatkamaan tätä normaalia toimintaa myös kirkossa ja samalla sitten turvataan pandemian torjuminen ja tukahduttaminen. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kurvinen.

15.18 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! [Puhujalla on ongelmia mikrofonin kanssa] Jos tämä nyt toimisi. — Hyviä alkaneita valtiopäiviä kaikille meille! Tämä digitalisaatio on tällaista, sitähän tässäkin käsitellään. Toivon mukaan nyt tämän lakimuutoksen jälkeen seurakunnissa vähän jouhevammin toimii kuin minulla tämä mikrofoni nyt.

Arvoisa puhemies! Korona-aikana koko suomalainen yhteiskunta on ottanut valtavan digiloikan. Olemme tehneet päätöksiä etänä paljon myös kunnissa, maakunnallisissa kuntayhtymissä ja myös mahdollistaneet yhdistyksille ja yrityksille etäpäätöksenteon, ja nyt

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2021 vp

nämä samat mahdollisuudet tuodaan sitten myöskin meidän kansankirkkomme hallintoelimmille — todella tarpeellinen ja kannatettava, hyvä esitys.

Arvoisa puhemies! Tämä koronakriisi on muutenkin jälleen kerran osoittanut, mikä merkitys, vaikka olemme Suomena aika sekulaari ja maallistunut maa nykyään, meidän yhteisellä kansankirkollamme kuitenkin on. Vaikeina hetkinähän usein seurakunnista tukea haetaan, ja sen lisäksi, että sieltä haetaan tukea, me jäsenet haemme siihen hengelliseen suureen pääasiaan tukea, niin on myöskin diakoniatyö niille ihmisille, joilla on todella tiukka tilanne. Suomalaisessa yhteiskunnassahan on semmoinen tilanne, että silloin kun mistään muualta ei enää apua saa, niin seurakuntien diakoniatyö usein on se, josta saa. Ja seurakunnat ovat todella merkittäviä myös paikallisyhteisön hoitajia, ja siellä ovat apuna esimerkiksi riskiryhmäläisten ruokakuljetukset, auttaminen yksinäisille ikäihmisille, jotka ovat joutuneet nyt sitten sosiaalista eristyneisyyttä ottamaan koronakriisin takia, ja seurakunnilla on ollut siinä iso merkitys.

Kun nyt kerran keskustelemme seurakuntien tilanteesta ja kirkon tilanteesta, niin olisi tietysti mukava kuulla, mitä ajatellaan, mitä edustajat ajattelevat, ja ehkäpä, onko kirkkoasioista vastaava ministeri ehtinyt pohtimaan sitä, millä tavalla tulevaisuudessa meidän seurakuntien taloudesta pidetään huolta. Aika paljon on pohdintaa varsinkin maaseudulla, missä väestökato on suurta ja sitä kautta kirkonkin jäsenmäärä laskee. Siellä on ihan haasteita siinä, miten kirkkorakennuksia, seurakuntataloja tulevaisuudessa pystytään ylläpitämään, ja niilläkin on iso kulttuuriperinnöllinenkin merkitys.

Varmaan olisi paikallaan miettiä myös kirkkolain uudistamista laajemminkin. Myös siitä on jonkin verran tullut palautetta, että tällä hetkellä seurakuntajako on sidottu kuntajakoon ja voisi olla tilanteita, jolloin voisi olla järkevää sitten ehkä ajatella muutenkin, ehkä pienten seurakuntien liittyä yhteen, vaikka kunnat pysyisivät itsenäisinä, tai sitten voi olla vahvoja seurakuntia, jotka voisivat olla edelleen itsenäisiä seurakuntia, vaikka kuntaliitoksia tapahtuisi. Myös näistä asioista on syytä huolehtia. Evankelis-luterilaisella kirkolla samoin kuin toki myös toisella kansankirkollamme, ortodoksisella kirkolla on iso merkitys sen hengellisen työn lisäksi myös kulttuuriperinnön [Puhemies koputtaa] ja meidän kulttuurimme kannalta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Honkonen.

15.21 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On todellakin äärimmäisen tärkeää, että kirkon päättävissä elimissä ja seurakuntien päättävissä elimissä voidaan näitä kokouksia järjestää jatkossa sähköisesti ja päästään tähän digitaaliseen päätöksentekoon ja näihin menettelyihin myöskin siellä seurakuntien hallinnon puolella.

Tämä aika on kirkolliselle ja hengelliselle työlle ja toiminnalle monin tavoin vaikeaa. Jumalanpalveluksiin ei voi väki fyysisesti osallistua. Nämä rajoitteet koskevat kirkkoa ja muita uskonnollisia yhteisöjä samalla tavalla kuin muutakin yhteiskuntaa, ja niinhän se tietysti kuuluu ollakin, mutta meidän on hyvä tunnistaa se, että tällä toiminnalla on ihmisille monella tavalla voimaannuttava ja jaksamista tukeva merkitys ja sen ikään kuin puuttuminen siinä perinteisessä muodossaan keskuudestamme tällä hetkellä vaikeuttaa ehkä ihmisten jaksamista, jolloin tätä niin sanottua koronaväsymystä saattaa myös tulla lisää.

Nyt kun kirkollisasioista vastaava ministeri on täällä paikalla, niin olisin tiedustellut toista asiaa, joka liittyy tähän kokonaisuuteen. Nythän kun korona-aika on vaikeuttanut kaikenlaisten muiden tapahtumien järjestämistä, niin myös uskonnollisten yhteisöjen jär-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2021 vp

jestämien tapahtumien järjestäminen, joilla on näille yhteisöille aika iso taloudellinen merkitys, on ollut mahdotonta tämän pandemian ja epidemian aikana oikeastaan täällä koko maassa, ja käytännössä näitä isoja uskonnollisia tapahtumia ei ole voitu järjestää, ja nämä taustayhteisöt ovat sen myötä vaikeuksissa. Onko näiden yhteisöjen auttamista jollakin tavalla pohdittu?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kalmari.

15.23 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille ripeästä lain tuomisesta tänne eduskuntaan. Tämä on hyvä esitys, jonka jalanjälkiä kannattaa seurata myös muissa hallinnon rakenteissa kuin kirkon rakenteissa. Vaikka ihminen kaipaa myös fyysistä kanssakäymistä, niin nämä etäkokoukset ovat tulleet jäädäkseen, ja niistä on hyviä kokemuksia kirkollakin sekä keskushallinnosta, seurakunnista että seurakuntayhtymistä.

Tuossa edustaja Essayah nosti tämän sähköisen äänestysvälineen esille. Haluan tuoda tiedoksi teille, että monet järjestöt ovat ihan onnistuneesti siinä jo pystyneet etenemään niin, että esimerkiksi vaalejakin voidaan järjestää ja äänen antajat pystyvät pysyttelemään salaisina, eli tällekin väylät jo on. En tiedä, ovatko ne vielä tietoturvallisia, mutta ainakin joissain järjestöissä näitä käytetään.

Tämä on tärkeä asia myös talouden ja ilmaston kannalta. Tuossa edustaja Kurvinen nosti näitä talousasioita ja pohti sitä, että seurakuntarajat menevät kuntarajojen myötä. Ihan kaikkialla näin ei ole. Itse esimerkiksi tulen kappeliseurakunnasta, joka on Saarijärven kappeliseurakunta, ja meillä se kohtuullisen onnistuneesti toteutui mutta välimatkat ovat pitkiä. Ja kun sanon, että tämä toteutui kohtuullisen onnistuneesti, niin tämä tarkoittaa tietysti myös sitä, että esimerkiksi jumalanpalveluksissa, silloin kun niitä fyysisesti pidettiin, sama kirkkoherra pystyi saarnaamaan useammassa paikassa peräjälkeen. Se vaati seurakuntalaisilta totuttelua, mutta on ihan järkevää, koska siten saadaan lomiakin pidettyä.

Ja kun on pahaa, niin on jotain hyvääkin: Nythän tämä koronapandemia sai aikaan sen, että on seurakuntien Facebook-livelähetyksiä ja nämähän ovat olleet tosi suosittuja. Esimerkiksi piskuisesta Kivijärven kunnasta on paljon maailmalle muuttanut ihmisiä, ja seuraajamäärät ovat monikymmenkertaisia normaaliin jumalanpalvelukseen, kun tuntee, että vaikka Espoosta voi olla siellä omassa kotikirkossaan Kivijärvellä. Tämänkin asian soisin jatkuvan sitten, kun tämä pandemiavitsaus on saatu ohitse.

Vielä haluan tähän puhevuoron loppuun nostaa sen, että jotta näitä kokouksia ja muuta netissä tapahtuvaa toimintaa voidaan tehdä, niin yhteyksien täytyy olla kunnossa. [Puhemies koputtaa] Siksi mielestäni on ensiarvoisen tärkeää, että esimerkiksi EU:n elpymisrahoja käytetään yhtenäisten yhteyksien aikaansaamiseksi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

15.26 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Me olemme toivottaneet tässä toisillemme hyviä valtiopäivien avajaisia, ja te puhemiehenä hetki sitten juhlavassa seremoniassa tasavallan presidentin kanssa sieltä korokkeelta avasitte nämä valtiopäivät, mutta varmasti yhdytte siihen näkemykseen, jos totean, että tunnelma oli hieman latistunut, ja tämä oli tietenkin hyvin poikkeava tilanne. Meillä tämä koronavirus on yhteisenä tuskana koko kansakunnalle, ja tämä etätyöskentely ja myöskin etäiset valtiopäivien avajaiset nyt jouduttiin tässä muodossa toteuttamaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2021 vp

On aivan ymmärrettävää, että myöskin kirkon osalta kokoukset etätyöskentelymuodossa on syytä mahdollistaa, niin kuin yhteiskunnassa nyt joudutaan muutenkin tätä tekemään, mutta haluaisin sen varoittavan sanan sanoa, että toivottavasti näistä etäkokoustyypisistä tapaamisista ei tule maan tapa. On selvästi tilanne se, että meillä on tietysti tarvetta ja mahdollisuuksia hyödyntää myöskin etäyhteyksiä. Ne tarjoavat tietysti uudentyyppisen ulottuvuuden, esimerkiksi jonkun kansainvälisen vieraan saaminen puhujaksi on helpompaa, mutta kyllä tämä, että ihmiset kohtaavat toinen toisensa, vaikka nyt pienemmässä muodossa, niin kuin nyt tässä salissa, on ratkaisevan arvokasta. Minulla on kokemus viime viikolta, kun Strasbourgissa oli Euroopan neuvoston kokous ja itse osallistuin siihen ainoana suomalaisena kansanedustajana. Voin sanoa, että ero oli totaalisen suuri olla läsnä siinä kokouksessa — siellä oli kuitenkin toistasataa kansanedustajaa — kuin niillä kollegoilla, jotka joutuivat jäämään kotimaahan ja jotka olivat käytännössä täysin ulkona siitä prosessista, missä me olimme mukana.

Sama koskee kirkkoa, myöskin kirkon kokouksia. On mitä luontevinta pyrkiä siihen jatkossa, että tämä on väliaikainen tilanne, että etäkokouksilla näitä asioita hoidetaan. Se yleensä johtaa siihen, että valta keskittyy niille, jotka valmistelevat ja johtavat niitä kokouksia. Ne, jotka eivät osallistu fyysisesti läsnä olevana, jäävät paitsioon, ja kyllähän tämä vuorovaikutus, minkä inhimillinen läheisyys antaa, on kuitenkin sitä, miten ihmisten pitää yhdessä tehdä päätöksiä ja myös työskennellä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Talvitie.

15.28 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Omasta puolestani myöskin hyviä valtiopäiviä kollegoille ja kiitos puhemiehelle ja presidentille avajaispuheista. Täällä ei pystytty niitä kuuntelemaan, mutta niin sanotusti käytäväkollegan ja edustaja Ovaskan kanssa sitten kuuntelimme kuppilassa turvavälein ja etäyhteyksien päästä.

Tarvitaan todellakin sillanrakentamista tässä ajassa, ja sitä myös kaivataan erilaisten muurien ja vastakkainasettelun sijaan, mutta tässä kirkkolain muutoksessa on tärkeää, että tämä sähköinen käytäntö nyt toteutuu. Meillä oli hallintovaliokunnassa viime keväänä hallituksen esitys 19/2019, jossa olisi ollut kirkkolain suurempi uudistus, jossa olivat myöskin sähköiset käytänteet jo edessä, mutta todettiin, että se tarvitsee vielä kirkolliskokouksen uutta käsittelyä, ja eduskunta odottaa, että se tulee sitten kirkolliskokouksen uutena esityksenä, mutta on tosi tärkeätä, että nämä sähköiset käytänteet pystyvät nyt tältä osin etenemään eikä tarvitse kirkolliskokouksen päätöksiä odottaa. Toimintavarmuus päätöksenteon osalta, se, että päätöksenteko turvataan kaikissa tilanteissa, on aivan keskeistä demokratialle, ja kirkot ja seurakunnat ovat toki taipuneet erilaisiin järjestelmiin isoissa kokoustiloissa, jotka sitten lähinnä ovat olleet kirkkoja, ja ovat sitten päätöksentekoa toteuttaneet.

Edustaja Kalmari otti tässä esiin tietoliikenneyhteydet, ja ne ovat tosi tärkeät, koska tiedetään, että sillä tavalla etäyhteyksissä päätöksenteko hajaantuu siltä osin, että ihmiset ovat eri alueilla, eri puolilla. Meidän suomalaisen yhteiskunnan vahvuus on se, että meillä on tällaiset tietoliikenneyhteydet ja me pystytään raskaitakin prosesseja niillä pyörittämään, mutta se myöskin sitten edellyttää, että me turvataan ja taataan ne tietoliikenneyhteydet niin, että ne myöskin toimivat. Mutta tarpeellinen ja hyvä esitys, ja toivottavasti tältä osin myöskin sitten saamme ripeän etenemisen tälle asialle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Olemme melkein käyttäneet sen ajan, puoli tuntia, mitä tähän on varattu. Mutta otetaan tähän puheenvuoro vielä, edustaja Kalmari, ja sen jälkeen ministeri. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

15.31 Anne Kalmari kesk: Kiitoksia, rouva puhemies! Ja on mukavaa tosiaan olla täällä valtiopäivillä yhdessä teidän kanssanne.

Vielä ihan lyhyesti tästä talousasiasta sillä tavalla — vaikka se varmaan on kirkon omaa päätöksentekoa — että haluan ministerille tiedon, että kun näitä seurakuntien yhdistymisiä tulee, niin kappeliseurakunnille jää hyvin monia hautausmaita hoidettavaksi. Esimerkiksi meidän kappeliseurakunnallamme on seitsemän kappaletta niitä. Kun rahat tulevat vain henkilöluvun mukaan, niin tämä on aika raskas taakka, ja haluan antaa tämän tiedoksi myös kirkkoasioista vastaavalle ministerille: kun käynte kanssakäymisissä, niin näitä asioita voisi oikeudenmukaisuuskysymyksenä pohtia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Saarikko, 2 minuuttia.

15.32 Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko: Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos, hyvät kollegat, kommentoistanne.

Käytän tässä tilaisuutta hyväkseni vastatakseni ehkä vähän laajempiin kirkollisiin kysymyksiin tämän esityksen yhteydessä.

Ensimmäisenä, täällä viitattiin puheenvuoroissa kirkkolakiin ja sen uudistustarpeisiin. Se uudistustyö toden totta on käynnissä kirkolliskokouksessa, ja tavoitetilana on, että eduskunnan syysistuntokaudelle tuo päivitetty kirkkolaki tulisi valiokunnan käsittelyyn.

Sitten nostettiin esiin korona-aika laajemminkin kirkon ja eri kirkkokuntien piirissä. Haluan lausua kiitokset siitä vastuullisuudesta, millä tavoin eri uskonnolliset yhdyskunnat valtavirrassa, merkittävien pääosin ovat koronarajoituksia noudattaneet. Erityisesti vaikkapa evankelis-luterilainen kirkko kaikkein suurimpana ja merkittävimpana koko Suomen toimijana on hoitanut asiat pilkuntarkan vastuullisella tavalla. Tuo ele ei ole vailla vähäistä merkitystä. Muutoinkin esimerkiksi täällä eduskunnassa käsittelyssä olevien tartuntatautiin liittyvien rajoitustoimien osalta ja uskonnollisten yhdyskuntien asemaa uskonnonvapaudenkin näkökulmasta arvioiden kävimme useamman uskonnollisen yhdyskunnan kanssa hyvän niin sanotun pyöreän pöydän keskustelun, ja koen, että vuorovaikutuksemme, tältä hallitukselta ja opetus- ja kulttuuriministeriöltä, kirkkokuntien kanssa on ollut varsin toimivaa.

Sitten nostitte esiin, hyvät kollegat, seurakuntien taloudellisen tilanteen. Evankelis-luterilaisen kirkon ja kirkkokunnan yhteiskunnallisiin tehtäviin osoitetaan vuosittain 117 miljoonaa euroa. Ja kyllä, kannan aivan samasta asiasta huolta kuin useammat edustajat täällä: monen seurakunnan taloudellinen tilanne on tukala. Ja rakenteellisia muutoksia on mietitty. Selvää on myös, että pelkästään toimitiloihin liittyvät kustannukset ovat näissä arvokkaissa kirkon rakennusperintökohteissa todella suuria.

Korona-aikana juuri tähän kirkon merkittävään yhteiskunnalliseen työhön, ihmisen kohtaamistyöhön poikkeuksellisissakin oloissa [Puhemies koputtaa] ja kaikkien syrjään joutuneimpien aseman auttamiseksi, me olemme kohdentaneet erityistä koronatukea evankelis-luterilaiselle ja ortodoksiselle kirkolle [Puhemies koputtaa] yhteensä 4,5 miljoonaa euroa.

Ja viimeimmäksi, arvoisa puhemies, vain yksi lause: kirkon autonomia on meille tärkeä asia. Meillä on Suomessa uskonnonvapaus, ja meidän tehtävämme eduskuntana, maan hal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2021 vp

lituksena on se, että me emme tee päätöksiä kirkon puolesta, me tuemme niiden toiminta-edellytyksiä myös tällä lakiesityksellä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.